

Opgave Assetmanagement

Portefeuillehouder(s)

Luzette Kroon, Frank Jorna

Beleidsvelden

- Aanleg en onderhoud waterkeringen
- Inrichting en onderhoud watersystemen

Doel van de opgave

De opgave bevat maatregelen die nodig zijn om assetmanagement binnen Wetterskip Fryslân verder te brengen en de noodzakelijke kennis erover te ontwikkelen en binnen de organisatie te delen. Daarnaast dragen we bij aan onze strategische (beleids)doelen en het professioneel beheer van onze infrastructuur. Op basis van betrouwbare informatie (metingen, inspecties en monitoring) maken we keuzes. Daarbij kijken we naar de prestaties die we van onze assets verwachten de risico's die we bij achterblijvende prestaties lopen en naar de kosten die we voor onderhoud en vervanging moeten maken.

Trends en ontwikkelingen (op hoofdlijnen)

We onderscheiden bij de implementatie van assetmanagement grofweg drie rubrieken:

1. areaal inzichtelijk (waar bevinden de assets zich, wat is de conditie, wat is de onderhoudshistorie, datamanagement, prestatiecontracten en -afspraken)
2. randvoorwaarden (kennis en draagvlak in de organisatie, eigenaarschap bij bestuur en organisatie, voldoende mensen en geld beschikbaar, kennisontwikkeling over assetmanagement in de organisatie)
3. scenario's (planning in de levenscyclus; financiële scenario's (meerjarenbegroting) en scenario's met verschillende prestatie- en risicoprofielen).

Op alle drie rubrieken is vooruitgang geboekt. Het dagelijks bestuur heeft inmiddels een strategisch assetmanagement plan vastgesteld, waarin de activiteiten staan beschreven die we de komende jaren gaan uitvoeren om assetmanagement verder te ontwikkelen.

Wat wilden we bereiken?

Areaal op orde en inzichtelijk maken: Stuwen en inlaten

Om het peil in ons watersystemen goed te handhaven, hebben we duizenden assets in beheer. Daaronder vallen gemalen, maar ook stuwen en inlaten. We hebben zoveel stuwen en inlaten (bij elkaar opgeteld circa 10.000) dat het nodig is om een beter beeld te krijgen wat we in de toekomst aan onderhoud en vervanging kunnen verwachten. Aan het eind van 2022 wilden we alle stuwen en inlaten in kaart hebben gebracht die we moeten onderhouden. Daarbij registreren we gegevens als conditie, leeftijd, risico bij falen, volgend inspectiemoment en voortgang van inspecties.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We brengen alle stuwen en inlaten in kaart waarvan Wetterskip Fryslân onderhoudsplichtig is.

Voortgang maatregel

Het primaire doel - overzicht krijgen in de conditie van de stuwen en inlaten - is behaald. Het inventariseren van de laatste 20% ronden we in 2023 af.

Wat wilden we bereiken?

Areaal op orde en inzichtelijk maken: Telemetrie

Veel assets van zowel de watersystemen, zuiveringsbeheer als ons meetnet (zoals chloride, grondwater en waterpeilen) zijn geautomatiseerd en via datalijnen met ons netwerk verbonden. Beheerders zijn daardoor in staat op afstand deze assets en bijbehorende peilen te monitoren. Zij kunnen ingrijpen wanneer verstoringen optreden door veranderende weersomstandigheden of storingen van de assets zelf.

Regelmatig moeten we investeren in dit zogenoemde telemetrienetwerk. Het betreft een inhaalslag van de bestaande, al jaren in gebruik zijnde assets waar geen renovaties of nieuwbouw heeft plaatsgevonden. Zo voeren providers van de vaste en mobiele netwerken de komende jaren vernieuwingen door zoals het uitfaseren van verouderde protocollen en de 2G & 3G netwerken. De assets blijven werken, maar voor assets die gebruik maken van de uitgefaseerde netwerken is uiteindelijk geen controle en bediening op afstand meer mogelijk. Dit betekent dat beheerders geen inzicht meer hebben en het vaker bezoeken van de assets nodig is. Dit kost veel meer tijd dan op afstand sturen en vraagt een grotere personele bezetting. Een goed functionerende procesautomatisering waarmee we op afstand onze assets kunnen (blijven) bedienen draagt bij aan een professionele organisatie. Het is nodig om te investeren in het telemetrienetwerk om een goede monitoring van de assets uit te voeren en de inspanningen van de medewerkers op een acceptabel niveau te houden.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Vervangen van uitgefaseerde telemetrie units.

Voortgang maatregel

Er waren problemen met de levering van materiaal. Vooral de analoge kaarten waren niet of slecht leverbaar. De providers zaten met hetzelfde probleem, daarom is de termijn verlengd tot eind 2025. Voor de vervanging bij storing van een bestaande asset is er als beheermaatregel een alternatief beschikbaar. De aanvankelijke planning halen we niet, maar door het extra jaar respijt is dat op dit moment nog geen probleem. Er zijn inmiddels afspraken gemaakt met de leverancier, maar die is op zijn beurt ook weer afhankelijk van toeleveranciers.

Doordat we de werkzaamheden uitsmeren over een langere periode, gebruiken we een deel van het budget voor 2022 niet. In de voortgangsrapportage is dit al aangegeven. Er is een verschuiving van het benodigde budget naar 2023 en later. Van de gedane bestellingen krijgen we zo nu en dan wat geleverd, een groot deel pas in 2023. Voor alle duidelijkheid: dit betreft bestellingen, en dus uitgestelde betalingen. Voor een deel van het budget (€ 200.000) wordt aan het algemeen bestuur gevraagd om dit te bestemmen in een bestemmingsreserve .

Wat wilden we bereiken?

Areaal op orde en inzichtelijk maken: Woudagemaal fossielvrij

In ons coalitieakkoord staat dat het Woudagemaal vanaf 2023 fossielvrij is. In 2022 starten we met pilots waarin we kijken naar het verduurzamen van de brandstof voor het gemaal.

Wat hebben we daar voor gedaan?

In 2022 treffen we de voorbereidingen om het Woudagemaal vanaf 2023 op een fossielvrije brandstof te laten opereren.

Voortgang maatregel

In 2022 is twee keer HVO-100 aangeschaft als brandstof voor het Woudagemaal. De hogere kosten zijn gedekt uit eenmalige meevallers. Voor een structurele dekking van de hogere kosten voor fossielvrije brandstof is een ruimtevrager voor de komende kaderbrief opgesteld ter hoogte van € 160.000.

Wat wilden we bereiken?

Doorontwikkelen inzicht kosten: Planmatig onderhoud sifons

In ons beheergebied bevinden zich circa 800 sifons. Een sifon is een bijzondere vorm van een duiker die zorgt voor een doorgaande verbinding tussen watergangen. Sifons zijn nodig in het watersysteem om peilen te handhaven. Veel sifons zijn in de jaren '70 en '80 aangelegd en hebben een gemiddelde levensduur van 50 jaar. De kans op falende sifons wordt de komende jaren steeds groter. Bij een deel van de sifons heeft falen aanzienlijke gevolgen voor de omgeving en is herstellen lastig. In onze begroting is op dit moment geen specifiek budget opgenomen voor het vervangen van sifons. Om te kunnen sturen op kosten, prestaties en risico's is inzicht in de staat van onderhoud cruciaal. Van sifons is dit inzicht op dit moment niet volledig.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Opstellen plan van aanpak vervanging en onderhoud sifons.

Voortgang maatregel

Het areaal sifons is geactualiseerd en de verkenning voor de uitvoering van de inspecties is gereed. Uitgebreide inspecties zijn kostbaar. In 2023 doen we eerst op kleine schaal ervaring op; in het verlengde hiervan ligt het vormgeven van de risico-inschatting. De opdracht loopt door in 2023.

Wat wilden we bereiken?

Klimaatmitigatie: Standaardisatie assets en assetonderdelen

Standaardisatie en het vaststellen van standaarden draagt bij aan efficiënt beheer en onderhoud van de assets en helpt bij het maken van afwegingen tussen duurzaamheid, kosten en levensduur. We hebben de afgelopen jaren flinke stappen gezet op het gebied van standaardisatie. Voor kunstwerken zitten honderden standaarden en uitgangspunten nu vaak 'verstopt' in bestekken. Dit aantal brengen we terug. De standaarden die overblijven zijn toegankelijk voor de organisatie. Er zijn assetgroepen ingesteld en we werken met een Standaardisatie & Innovatie commissie. Voor primaire keringen en voor kunstwerken zijn diverse standaarden vastgesteld. Ook voor waterlopen hebben we een begin gemaakt. De komende jaren gaan we hiermee door. Standaardisatie is gericht op:

- uniforme standaard van objecten met duidelijke keuzemogelijkheden en opties;
- opzetten van de organisatie om mutaties in de standaarden te borgen;
- bijdragen aan energieneutraal Wetterskip Fryslân;
- goede toegankelijkheid van standaarden voor iedereen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Alle assetgroepen hebben minimaal 5 standaarden vastgesteld volgens de vastgestelde opzet.

Voortgang maatregel

Alle assetgroepen leveren conform afspraak vijf standaarden op en werken door aan verdere uitbreiding van standaarden.

Met standaarden willen we een bijdrage leveren aan de organisatiedoelen. Bij de vaststelling van standaarden besteden we onder andere aandacht aan de gehele levenscyclus van een asset, zowel met betrekking tot de kosten als ten aanzien van doelstellingen voor klimaatmitigatie- milieu (CO-2 reductie) en biodiversiteit.

Wat wilden we bereiken?

Optimaliseren data: Kunstwerken en waterlopen

Ook kunstwerken en waterlopen maken deel uit van onze legger. Onder kunstwerken en waterlopen vallen alle waterstaatswerken in ons beheergebied. Op dit moment ontbreken in de legger nog de zogenoemde 'KRW-assets'. Dit zijn voorzieningen die zijn aangelegd om de waterkwaliteit te verbeteren. In 2022 werken we deze achterstand weg zodat de legger klopt met de feitelijke situatie en wij ons bronhouderschap invullen. De overige onderdelen die vallen onder kunstwerken en waterlopen zijn veelal wel in beeld. Hiervoor is dataoptimalisatie een continu proces.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Opnemen van de KRW-assets in de legger.

Voortgang maatregel

Het areaal aan natuurvriendelijke assets (nva's) is nu als legger-object in een GIS-database vastgelegd. De leggerprocedure volgt - conform planning - in 2023.

Wat wilden we bereiken?

Optimaliseren data: Legger en beheerregister

De nieuwe Omgevingswet vraagt van ons dat we de legger continu actueel houden. In het project legger en beheerregister maken we daarom de overstap naar realtime data. Om tot een continue verwerkingsstroom te komen, beoordelen we per proces welke data nodig zijn. We checken de processen en passen ze waar nodig aan. Het borgen in de organisatie vraagt om afstemming in de keten en een cultuur waarin iedereen binnen Wetterskip Fryslân verantwoordelijkheid neemt voor de aanlevering van juiste data en gegevens. In 2022 hebben we deze nieuwe processen ingevoerd en houden we de legger continu actueel. Dan ronden we ook de initiële leggervaststelling af. Vanaf dat moment wordt er conform de vastgelegde processen gewerkt zodat er een continue dataverwerkingsstroom richting de continue legger is. Er lopen verschillende projecten en programma's rondom realtime data, zoals zaakgericht werken, de Omgevingswet en Digitale transformatie. Al deze projecten en programma's raken diverse processen binnen de organisatie. Dit vraagt om integrale afstemming.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Initiële vastlegging afgerond en er wordt gewerkt conform de nieuwe processen rondom de continue legger.

Voortgang maatregel

De legger en de bijbehorende antwoordnota zijn in december 2022 door het dagelijks bestuur vastgesteld. Daarmee is de initiële leggervaststelling afgerond. De procesafspraken voor de aanleverende processen (vergunningen, projecten en overige wijzigingen) zijn in een vergevorderd stadium en worden stap voor stap geïmplementeerd om de continue legger mogelijk te maken. Tegelijkertijd blijven we verbeteringen doorvoeren in het proces n.a.v. de monitoring. Voor 2023 staan verschillende werkzaamheden op de planning om de doorgevoerde wijzigingen te borgen en in beheer te nemen en de procesafspraken verder door te ontwikkelen.

Wat wilden we bereiken?

Optimaliseren data: stedelijk water

Stedelijk water gaat onderdeel uitmaken van onze legger. Dat is op dit moment nog niet het geval. Bij stedelijk water gaat het om alle waterstaatswerken in stedelijk gebied. Met de gemeenten zijn afspraken gemaakt over het overnemen van het onderhoud van de wateren en de kunstwerken in het bebouwd gebied. De afspraken over de onderhoudsplicht, de normering en de dimensionering van de waterhuishoudkundige objecten nemen we op in de legger. Voor het onderhoud dat gemeenten zelf uitvoeren, krijgen ze een financiële vergoeding. De informatie die nodig is voor het onderhoud van het stedelijk water, nemen we in het beheerregister op.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Opstellen beleidsregels voor het stedelijk gebied.

Voortgang maatregel

De concept beleidsregels voor de integrale legger voor stedelijk water zijn begin 2023 in het dagelijks bestuur behandeld en worden daarna met de gemeenten besproken.

Beoordelen welke gegevens in de werkprocessen (aanvullend) nodig zijn conform de methoden en techniek van realtime data.

Voortgang maatregel

Nadat de beleidsregels zijn vastgesteld (eind 2023) kan bepaald worden welke gegevens in de werkprocessen aanvullend nodig zijn conform de technieken van realtime data.

Herinrichten van de werkprocessen voor actuele data.

Voortgang maatregel

Het herinrichten van de werkprocessen bij Wetterskip Fryslân en de gemeenten komt tot stand in 2024 en volgende jaren. Het doel is om de ontbrekende data aan te vullen en de gegevens daarna actueel te houden.

Wat wilden we bereiken?

Optimaliseren data: waterkeringen

Voor de primaire en secundaire keringen gaan we de data op orde brengen. Daarmee voldoen we aan onze wettelijke zorgplicht. In 2021 zijn we begonnen met de onderdelen inspecteren en beoordelen. In 2023 ronden we deze onderdelen af. Het aanvullen van ontbrekende gegevens volgt later bijvoorbeeld met gegevens uit reguliere inspecties. In 2023 willen we ook de data van de regionale en lokale waterkeringen op orde brengen. Hiermee verbeteren we de interne werkprocessen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Afronden onderdelen inspecteren en beoordelen als dit nodig is.

Voortgang maatregel

Er zijn stappen gezet, maar er is vertraging, veroorzaakt door langdurige ziekte bij medewerkers. Ook waren er veel werkzaamheden op het gebied van real time data, waarvoor telkens een beroep gedaan werd op dezelfde medewerkers en de capaciteit is niet toereikend.

Legger voor primaire en secundaire keringen voldoet aan zorgplicht.

Voortgang maatregel

Voor het onderdeel het toevoegen van dwarsprofielen van de kering aan de legger, wordt nog gewerkt aan een oplossing voor de toegankelijkheid en beveiliging van gegevens in 2023.

Wat wilden we bereiken?

Verbeteren proces beheer & onderhoud rwzi's

Resultaten van inspecties op rwzi's zijn slechts beperkt en niet-uniform vastgelegd. Dit maakt het plannen en prioriteren van inspecties en onderhoud lastig. Dit willen we verbeteren door een meer uniforme aanpak van assetbeheer te introduceren. Met een goed gebruik van het onderhoudsmanagementsysteem kunnen we een betere afweging maken tussen kosten en bedrijfszekerheid.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Alle onderhoudsmedewerkers werken met het onderhoudsmanagementsysteem.

Voortgang maatregel

Er is gewerkt aan een optimalisatieslag betreffende het preventief onderhoud (po's). Zo zijn onder meer de po's voor de pompinstallaties op de rwzi's aangepast, zodat we op uniforme wijze werken. Ook zijn er afspraken gemaakt rondom de opvolging (vervolgbonnen) voor de po's die op de nieuwe wijze zijn ingericht.

Wat heeft het gekost?

bedragen x € 1.000

Assetmanagement	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Oorspronkelijke begroting	Vershil Gewijzigde begroting - Jaarrekening 2022
	3.141	3.175	3.146	34
Eindtotaal	3.141	3.175	3.146	34

Toelichting op Wat heeft het gekost?

Procesautomatisering € 300.000 voordelig (incidenteel)

Digitalisering van de assets en informatiebeveiliging vragen veel kennis van procesautomatisering / elektrotechniek. De invulling van vacatures en ook inhuur voor functies op het gebied van procesautomatisering verliep moeizaam, omdat deze kennis op de arbeidsmarkt schaars is. Daardoor zijn de personeelskosten lager uitgevallen, zoals ook in Prognose 2022-III aangekondigd.

Verschuiving over opgaven € 300.000 nadelig (incidenteel)

Bij enkele opgaven komt een afwijking 'verschuiving over opgaven' voor. Bij het opstellen van de begroting wordt de capaciteitsinzet op basis van ervaring gealloceerd bij de verschillende activiteiten en programma's. Daarnaast worden budgetten toegewezen aan opgave bedrijfsvoering waarvan, bij het uitvoeren van de begroting, nog niet duidelijk is waar de kosten terechtkomen (bijvoorbeeld voor de taakstellingen, inzet flexpool, IKB opname, et cetera). Het gevolg is dat de inzet van capaciteit naar de programma's anders is dan begroot. Er is dan ook sprake van een verschuiving van capaciteit over de verschillende programma's. Het totaal aan netto personeelslasten wijzigt door deze verschuiving niet.